

OHLAŠOVÁNÍ DČOV – NOVÁ LEGISLATIVA, ZKUŠENOSTI Z KONTROL

Martin Koller⁹, Karel Plotěný¹⁰

Abstrakt

Cílem tohoto příspěvku je představit metodiku provádění technických revizí domovních čistíren na ohlášení vypracovanou Ministerstvem životního prostředí – odborem ochrany vod ve spolupráci s odbornou skupinou Malé čistírny a odlučovače (ČAO) při CzWA.

Výrobkový princip

Výrobkový princip spočívá v odzkoušení domovní čistírny podle jednotného postupu (harmonizovaná evropská norma ČSN EN 12566-3+A1). Podle této normy musí projít domovní čistírna devítiměsíční zkouškou typu, vč. odzkoušení bezpečnosti a statiky.

Všechny domovní čistírny musí být odzkoušené pomocí této normy a na základě výsledků zkoušek je jim udělena certifikace CE a stanovena účinnost čištění.

Tyto čistírny pak lze povolovat zjednodušeným postupem tzv. ohlášení. Ohlášení se od klasického povolování liší zejména tím, že se nevydává povolení k nakládání s vodami a místo toho je vyžadováno splnění požadované třídy. Třída udává požadovanou minimální účinnost čištění – jedná se o účinnost stanovenou při zkoušce typu.

Ohlášená čistírna má povoleno vypouštění odpadních vod bez podmínek a na dobu neurčitou. Jediná povinnost je provádět jednou za dva roky technickou revizi pomocí oprávněné osoby (OZO).

Ohlášení DČOV

Po tzv. velké novele stavebního zákona, která nabyla účinnost 1. 1. 2013 došlo k úpravě institutu ohlášení, což se projevilo i u ohlašování domovních čistíren.

- Nově je vyžadován souhlas všech tzv. mezujících sousedů (společná hranice s pozemkem).
- Je vydáván písemný souhlas s ohlášením a stavbu nelze bez tohoto souhlasu realizovat.
- Platnost souhlasu je dva roky ode dne vydání
- V případě nesplnění podmínek pro ohlášení může stavební (vodoprávní) úřad rozhodnout o převedení na klasické stavební řízení
- Ohlášenou DČOV je nutné kolaudovat, buď na základě oznámení stavebnímu úřadu nebo kolaudačním souhlasem

Z hlediska náročnosti administrace je tak nyní rozdíl mezi klasickým vodoprávním povolením a ohlášením minimální.

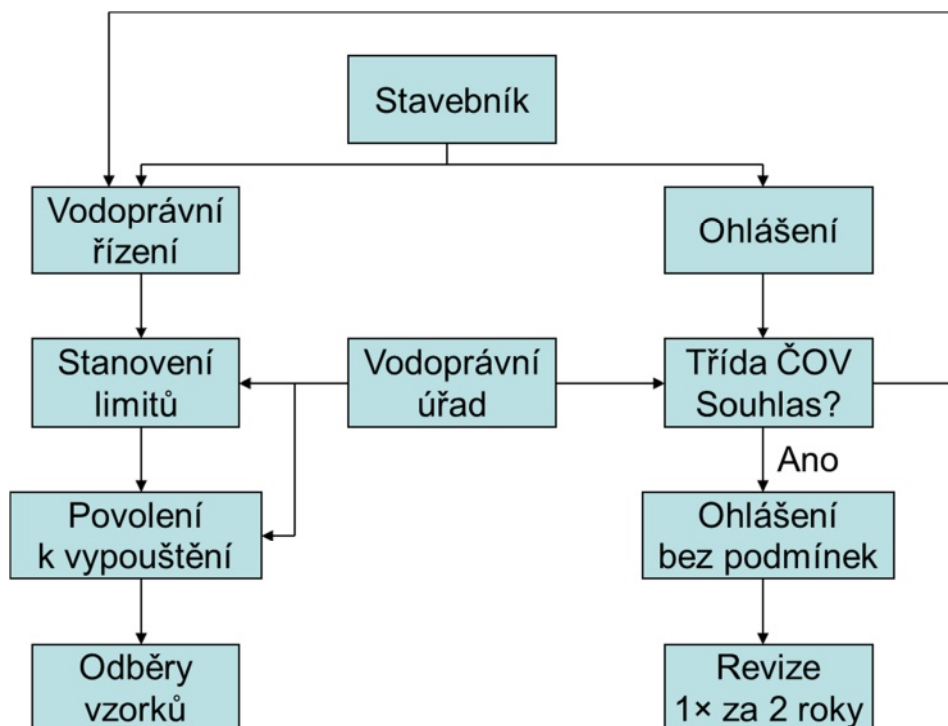
Ohlášení by mělo být používáno pouze v oblastech, kde nehrozí ovlivnění kvality podzemní nebo povrchové vody. A zejména by režim provozu domovní čistírny měl být co

⁹ Ing. Martin Koller, Ekosystem spol. s r.o., Podkovářská 6, 190 00 Praha 9, tel. 222531634, e-mail: koller@ekosystem.cz

¹⁰ Ing. Karel Plotěný, ASIO, spol. s r.o., Tuřanka 1, 627 00 Brno, tel. 548428111, e-mail: ploteny@asio.cz

nejpodobnější režimu při zkoušce typu – účinnost čištění bude podobná účinnosti stanovené při zkoušce typu.

Tedy mělo by se jednat trvale obývané rodinné domy s pravidelnou produkcí odpadní vody (při zkoušce typu je zkoušena max. 14denní doba bez nátok odpadní vody) a se standardním složením odpadní vody. Ve všech ostatních případech by měl vodoprávní úřad povolovat domovní čistírny klasickým vodoprávním řízením.

Obr. 1 Rozhodovací schéma ohlášení

Odborně způsobilá osoba (OZO)

Ze zákona (§ 59 Vodního zákona) musí mít odborně způsobilá osoba (dále jen OZO) pověření vydané Ministerstvem životního prostředí (dále jen MŽP). Pověření je vydáno na základě podané žádosti a po splnění podmínek uvedených v metodickém pokynu.

- Pověření se uděluje na dobu 5ti let.
- Seznam OZO je zveřejněn na internetových stránkách MŽP.

Požadavky na udělení pověření OZO

Dostatečná odborná úroveň

- Výpis z obchodního rejstříku a živnostenský list
- Potvrzením o absolvování jednodenního semináře pořádaném MŽP a úspěšném složení závěrečného testu ze znalostí Vodního zákona, NV 61/2003 Sb., NV 416/2010 Sb a normy ČSN EN 12566-3 +A1
- Doložením členství a činnosti v profesních sdruženích

Technické, administrativní a organizační zázemí

- Výpis z rejstříku trestů
- Dostupnost přístrojové techniky, laboratorního a dílenského vybavení
- Vybavením výpočetní technikou a programovým vybavením

Dokládá se seznam vlastní techniky, případně lze dokladovat smlouvou o zapůjčení.

Předpoklady pro provedení kvalifikované revize

Dokládá se splnění minimálně jednoho bodu.

- Odborné vzdělání a praxe, VŠ magisterské vzdělání v oboru technických věd a tři roky praxe v oboru, VŠ bakalářské vzdělání v oboru technických věd a čtyři roky praxe v oboru, nebo SŠ vzdělání s maturitou v oboru technických věd a pět let praxe v oboru
- Autorizace podle zákona č. 360/1992 Sb., autorizovaný inženýr nebo technik v oboru staveb vodního hospodářství (IV00, IV01, TV00, TV01, SV00, SV01)

Povinnosti OZO

- Provádět technické revize ohlášených domovních čistíren (dále jen DČOV) v souladu s požadavky uvedenými v metodickém pokynu
- Provádět revize osobně
- Vypracovat na vyžádání MŽP bezplatně oponentský posudek k jiné revizní zprávě

Odnětí pověření

Povolení se odebírá při prokázání následujících prohřešků:

- Nesprávné či neodborné vyplnění Formuláře pro provádění revizí
- Stížnost majitele nebo provozovatele na způsob provedení revize (až po prokázání provedením oponentní revize)
- Po zjištění nesrovnalostí mezi Revizní zprávou a faktickým stavem DČOV, na základě kontroly ČIŽP nebo příslušného vodoprávního úřadu
- Neodeslání Revizní zprávy majiteli nebo provozovateli
- Nesplnění požadavku na archivaci zpráv po dobu 5ti let nebo nepředložení revizní zprávy na žádost ČIŽP
- Provedení revize bez znalosti předchozí revizní zprávy

Provádění revize DČOV

Provádění revizí je náhradou povinnosti odběru vzorků u domovních čistíren realizovaných formou ohlášení. Tyto čistírny nemají stanovenou povinnost odebírat a analyzovat vzorky odtoku. Místo toho je stanovena povinnost provést technickou revizi čistírny pomocí OZO.. Tento krok má odlehčit administrativě přetížených vodoprávních úřadů a pomoci k lepší funkci domovních čistíren.

Filosofie

- Jednoduchost a efektivnost, není cílem provádět náročnou půldenní kontrolu
- Finanční nenáročnost pro majitele
- Zpracování revizní zprávy formou formuláře s bodovým hodnocením
- Nejedná se o provádění běžné servisní kontroly a zjišťování příčin případného špatného stavu DČOV - analogie revizní kontroly jsou například kontroly STK

Četnost kontrol

- Revizní kontrolu objednává majitel nebo provozovatel DČOV
- Ze zákona je povinnost provádět revizi ohlášené DČOV jedenkrát za dva roky
- Majiteli DČOV je v metodickém pokynu doporučeno provést první revizi do šesti měsíců od zprovoznění DČOV, zejména s ohledem včasného odhalení technických závad nebo nesoulad mezi ohlášenou DČOV a skutečně dodanou DČOV a možností reklamovat zjištěné nedostatky u dodavatele DČOV

Náplň kontroly

- A. Identifikace
- B. Kontrola dokumentace
- C. Technický stav
- D. Technologický stav
- E. Fotodokumentace
- F. Závěry revize, soupis zjištěných závad, celkové hodnocení

X. NADPIS	Hodnocení
X. Y KONTROLOVANÁ POLOŽKA	2
Kontrola: Obsah kontroly, popis kontrolovaných částí.	
Slovní popis odpovídajícího bodového hodnocení.	
1 –	
2 –	
3 –	
4 –	
5 –	
Poznámka:	
Zde se uvádí případný komentář k udělenému hodnocení.	

Obr. 2 Formulář pro provádění revizí

- U všech hodnocených prvků bude zavedeno hodnocení 1-5
- Podrobná specifikace bodového hodnocení je stanovena ve Formuláři pro provádění revizí
- Hodnocení 1 nebo 2 znamená, že kontrolovaná položka je bez závad nebo jen s drobnými závadami
- Hodnocení 3 znamená, že byly zjištěny závady, které je nutno odstranit, ale na celkovou funkci DČOV to nemá vliv
- Hodnocení 4 nebo 5 znamená, že byly zjištěny závažné nedostatky vyžadující okamžitou nápravu, celkové hodnocení revize je pak automaticky „nevyhověla“
- Hodnocení „nevyhověla“ je také uděleno, pokud sice nebyla udělena žádná známka 4 nebo 5, ale celkový průměr hodnocení je horší než 2,5

Podrobný popis provádění revize

Identifikace

Uvádí se základní identifikační informace o majiteli nebo provozovateli DČOV, typu a velikosti DČOV a identifikace OZO provádějící revizi.

Kontrola dokumentace DČOV

Tato kontrola probíhá v rozšířeném rozsahu při první revizní kontrole.

Pouze při první revizi se kontroluje soulad vydaného certifikátu CE a fyzický soulad dodané čistírny s projektovou dokumentací předloženou vodoprávnímu úřadu při ohlášení – v případě podezření na nesoulad se skutečně dodanou čistírnou bude předán podnět vodoprávnímu úřadu nebo ČOI.

Dále se kontroluje kompletnost předané dokumentace, provozní řád, návody k používání pro čistírnu, dmychadlo, el. hodiny, čerpadlo případně další dodaná zařízení, vedení provozního deníku a doklady o způsobu odstraňování odpadů.

Při druhé a další revizi je součástí kontroly také kontrola odstranění závad z předchozí revize. Bez předložení předchozí revizní zprávy nelze revizi provádět. Pokud není revizní zpráva předložena majitelem DČOV, musí si ji OZO vyžádat od vodoprávního úřadu nebo od osoby, provádějící předchozí revizi.

Technický stav zařízení

- Kontrola bezpečnosti přístupu k DČOV
- Stav tělesa DČOV včetně vestaveb
- Posouzení vnějších vlivů, které mohou ovlivnit statiku nádrže. Např. propady půdy v okolí nádrže, kořeny stromů, pojezdová plocha)
- Stav nátokového a odtokového potrubí

Technologický stav zařízení

Kontrola je rozdělena do třech hlavních částí:

- Stav mechanické části DČOV – předčištění, dmychadlo, aerační systém, čerpání, řídicí jednotka, kalojem, chemické srážení fosforu

- Stav biologické části – aktivační nádrž, množství a stav aktivovaného kalu, nárosty biofilmu na bionosičích
- Stav odtoku – vizuální posouzení, dosazovací nádrž, odtoková fáze SBR, filtrační modul MBR - v případě podezření na sníženou funkci DČOV nařídí OZO majiteli nebo provozovateli odebrání vzorku

Odebrání vzorku odtoku

V případě, že je při vizuální kontrole zjištěná pravděpodobná snížená funkce DČOV (hodnocení 4 nebo 5), nařídí OZO majiteli nebo provozovateli DČOV provedení rozboru odtoku vyčištěné odpadní vody v rozsahu ukazatelů podle NV 416/2010 Sb., příloha č.2 nebo NV 61/2003 Sb. přílohy č.1, Tabulka 1c a podle přiřazené třídy (třída I, II, III nebo PZV).

Odběr vzorku bude proveden akreditovaným subjektem, typ odebíraného vzorku bude bodový.

Výsledek rozboru bude zaslán OZO, který jej zařadí do výsledné revizní zprávy. Vyhodnocení výsledku rozboru bude provedeno porovnáním s emisními limity podle NV 416/2010 Sb., příloha č.1, Tabulka 1a nebo 1b, nebo NV 61/2003 Sb. přílohy č.1, Tabulka 1a.

Fotodokumentace

- Tři fotografie, celkový pohled na DČOV, detailní pohled na hlavní technologickou část DČOV a vzorkovnice s odebraným vzorkem odtoku
- Na všech fotografiích bude vyznačeno datum, čas, souřadnice JSTK a podpis OZO

Závěry revize, soupis zjištěných závad, celkové hodnocení

Celkové hodnocení „vyhověla“

Nebylo uděleno žádné hodnocení stupně 4 nebo 5 a celkový průměr je lepší než 2,5.

Celkové hodnocení „nevyhověla“

Uděleno alespoň jedno hodnocení stupně 4 nebo 5, nebo je celkový průměr hodnocení horší než 2,5.

Závěrečná revizní zpráva

Souhrn provedené revize a soupis zjištěných závad včetně uložených opatření.

Předání revizní zprávy

- OZO vypracovává revizní zprávu ve třech vyhotoveních, dvě vyhotovení předává majiteli nebo provozovateli DČOV, třetí si ponechává OZO.
- OZO je povinna archivovat revizní zprávy min. 5 let od data provedení
- Majitel DČOV je povinen odstranit zjištěné závady do 60 dnů od provedení revize (§ 59 Vodního zákona)
- Majitel DČOV je povinen zaslat revizní zprávu s hodnocením „vyhověla“ příslušnému vodoprávnímu úřadu do konce kalendářního roku.

- Majitel DČOV je povinen zaslat revizní zprávu s hodnocením „nevyhověla“ příslušnému vodoprávnímu úřadu do 10 dnů od vypracování revizní zprávy.

Zkušenosti se současným stavem, návrhy pro zlepšení

V současné legislativě chybí stanovená kategorie pro objekty, které nejsou trvale obývané a nelze použít klasickou technologii domovní čistírny.

Ohledně revizí domovních čistíren na ohlášení se ukazuje, že by bylo ideální:

- Zpracování postupu provádění revizí metodickým pokynem nemá dostatečnou právní vymahatelnost a bylo by vhodné vydat tuto metodiku vyšším právním předpisem – např. vyhláškou.
- Zavést povinnost provádět první revizi v období 2-3 měsíce od zprovoznění. Majitel čistírny tak bude seznámen s problematikou provozování domovní čistírny nezávislou osobou a v případě zjištěných problémů je možnost včas provést kontrolu nebo reklamaci u dodavatele čistírny.
- Výsledek kontroly by měl být OZO zasílán přímo na vodoprávní úřad.
- Pokusit se zavést elektronickou evidenci prováděných kontrol podobným způsobem jako je např. ISPOP.

ZÁVĚR

Výrobkový přístup a institut ohlášení je možný způsob jak zefektivnit proces povolování domovních čistíren. Musí se však používat s rozmyslem a v oblastech, které jsou pro jeho použití vhodné.

Je ale nutné celý systém doladit, zejména navazující legislativu v oblasti povolování vypouštění do vod povrchových a do vod podzemních, s důrazem na praktičnost celého systému. Poté bude plnit to, k čemu byl navržen – snížení administrativní zátěže, zlepšení provozu domovních čistíren a jejich efektivnější kontrola.